

Joop Zwetsloot vocht tegen de Bollenstad: hoe een praatje in Treslong uitgroeide tot het Pact van Teylingen.

DUIN- EN BOLLENSTREEK In 1996 zette Joop Zwetsloot zijn handtekening onder het Pact van Teylingen. Een handtekening waar de toenmalige directeur van bloembollenbemiddelingsbureau Hobaho en bestuurslid van Keukenhof nog steeds geen spijt van heeft. Want het Pact heeft de bouw van een bollenstad voorkomen en de bollenteelt behouden, is zijn overtuiging.

U was dertig jaar geleden het gezicht van de bollentelers?

Joop Zwetsloot. © Foto Hielco Kuipers

„Dat had ik niet zelf bedacht, maar ik werd door anderen naar voren geduwd. Het begon doordat ik door de toenmalige LTB-jongeren (land- en tuinbouwbond, red.) werd gevraagd om op hun twintigjarig jubileum een praatje te houden. Ik wilde iets doen over de ontwikkeling van de bollenteelt, maar zij wezen mij op de toenmalige Vierde Nota Ruimtelijke Ordening. Daar wist ik helemaal niets vanaf; het bleek een plan te zijn om de Bollenstreek vol te bouwen. Daarover moest ik een pleidooi als tegenstander houden op die bijeenkomst in Treslong.”

En?

„Er waren nog twee sprekers die juist voor het volbouwen van de Bollenstreek waren. Argumenten waren dat die bollenteelt prima naar de polders elders in Nederland kon verhuizen. Verder was de Bollenstreek een fantastische locatie voor woningbouw met lekker zand, zodat je niet hoefde te heien. Ik vond het een waanzinnig plan. Aan het einde van de bijeenkomst constateerden wij dat het twee tegen één was en de jongeren vroegen of ik hiervan werk wilde maken. Er werd dus door jongeren uit mijn eigen bollensector aan de bel getrokken en aan dat signaal heb ik gehoor gegeven.”

Hoe verliep dat vervolgens?

„Ik ben een klein clubje mensen gaan verzamelen waarvan ik wist dat ze tijd wilden inzetten

voor het behoud van de bollenteelt. Mensen met een netwerk dat zich kon inzetten om de rijksoverheid te laten inzien dat dit een totaal verkeerd plan was dat ten koste zou gaan van een complete bedrijfstak. Die bollenteelt zat uiteindelijk niet voor niks in deze streek. Ook Keukenhof, waar ik in het bestuur zat, werd erbij betrokken. Dat werd onze troefkaart.”

Hoe dat zo?

„Keukenhof liet op een gegeven moment een onderzoek doen naar hun impact op het toerisme. Het bleek dat hotels tot in Arnhem profiteerden van de openstelling van Keukenhof. Dat maakte indruk. We hadden overigens nog een andere troef. Ik werd op een gegeven moment gebeld door de OESO (Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling, red.) om in Parijs een verhaal te houden over de waarde van de bollenteelt voor deze omgeving. Mijn vrouw ging mee met de doos dia's, opletten dat ze niet door de war gingen, ter illustratie. Als ik ja zei, moest zij de volgende dia laten zien. Dat verhaal van de bollenkwekers en hun gezinnen, de tuinbouwschool, de handel en hoe de cultuur zich heeft gevormd, maakte enorme indruk. En dat tussen de parmaham van Italië en de sherry, toen een volksdrank, van Spanje. Dat zelfs een wereldorganisatie als de OESO de waarde inzag van de Bollenstreek, maakte echt uit.”

Wat was vervolgens de eerste stap?

„We hebben een pamflet met de titel 'Op Bollengrond' gemaakt, waarmee we op pad gingen. En we gingen op advies van kwekersvrouw Elly Zandwijk gelijk naar de provincie om over het rijksplan te praten. Het bleek dat ze daar net bezig waren met een regioplan waar we onze ideeën konden inpluggen. Toen zijn uiteindelijk allerlei partijen erbij gekomen, zoals natuur en milieu, het Hoogheemraadschap van Rijnland, andere ondernemers, maar ook de glastuinbouw uit Rijnsburg én de veetelers. Elke veertien dagen zaten we in het gemeentehuis van Voorhout te onderhandelen.”

Was dat ook pijnlijk?

„Jazeker. Er was een spanningsveld tussen natuur, milieu en de bollenteelt. Wij hadden ons verhaal opgebouwd rond de hyacintenteelt die alleen op de zandgronden langs de kust mogelijk is. De teelt kon maar één keer per vijf jaar op dezelfde grond plaatshebben, dus hadden we vijf keer het hyacintenareaal nodig. Dat werd uiteindelijk die, in het Pact vastgelegde, 2625 hectare voor de bollenteelt. Maar de milieu- en natuurgroepen wilden ook scoren. Dat heeft ertoe geleid dat we Lentevreugd, een bollenteeltgebied tussen Wassenaar en Katwijk, hebben teruggegeven aan de natuur. Ik herinner mij nog dat we dit voorlegden aan een volle zaal met telers in Keukenhof. De sfeer was zo dat ik bang was dat ik rotte appels naar mijn hoofd zou krijgen. Uiteindelijk hebben we dat offer als sector toch gebracht. Weliswaar moesten er tien telers worden uitgekocht, maar honderden telers profiteerden hiervan. Dat was volgens mij echt een kantelpunt.”

En hoe zat het met de woningbouw?

„Dat was ook spannend. Maar we hebben uiteindelijk rode lijnen rond de dorpen getrokken waarbinnen de bebouwing moest plaatshebben. Bovendien kon er binnen de dorpskernen nog veel ontwikkeld worden. Dat is ook gebeurd. Kijk maar hier in Lisse, waar de dorpskern onherkenbaar is veranderd door het vertrek van bollenbedrijven als Hobaho en CNB naar de randen van het dorp. Dat laatste was overigens niet meer dan logisch, want het veilen van bollen in een tijd van internet was onzin geworden.”

Uiteindelijk resulteerde dat in het Pact van Teylingen. Hoe kijkt u erop terug?

„Als een groot succes. Er is wel gebouwd, maar die bollenstad is er niet. En we hebben die 2.625 hectare voor de bollenteelt behouden. Je weet natuurlijk nooit hoe het was geweest als we het Pact niet hadden gesloten, maar anders was het bouwen doorgegaan. Nu zie je zelfs in de nieuwste plannen dat de bollenteelt een plek heeft.”

Hoe ziet u de toekomst van de teelt?

„Ik zie veel ontwikkelingen, zoals de inzet van Keukenhof door geld in onderzoek te steken en bijeenkomsten te houden. Weliswaar draait Keukenhof dankzij de bollentelers, maar inmiddels is het ook omgekeerd, namelijk dat de sector bestaat dankzij Keukenhof. Ook het idee van de Regiocertificering van Simon Pennings, waarbij telers samen optrekken, is een heel goed plan. Ik zie ook een enorme motivatie bij telers die goed opgeleid zijn om de teelt milieuvriendelijk te maken. Ik hoor ook nog steeds dat uiteindelijk in deze streek de beste bollen worden geteeld. Die vitaliteit van de sector geeft mij vertrouwen dat ze de druk, ook vanuit de woningbouw, kunnen weerstaan.”

Een zorgeloze toekomst dus?

„Nee, zeker niet. Er moet hard worden gewerkt om zonder chemische rotzooi de bollenteelt mogelijk te maken. Het kan natuurlijk, want voor de Tweede Wereldoorlog ging het ook. Alleen had je toen een heel leger mannetjes op het veld rondlopen, want dat kostte niks. Het is vervolgens de vraag of je op die manier nog van de teelt kunt leven. In mijn ogen moeten we het nu hebben van nieuwe ontwikkelingen als robotisering en drones. Daarvoor moet wel geld beschikbaar zijn, maar door de inzet van Keukenhof heb ik daar goede moed op. Nee, waar ik mij echt zorgen over maak, zijn grote ontwikkelingen als verzilting en het stilvallen van de warme golfstroom. Nu heb ik van een gerenommeerde teler gehoord dat het met die verzilting gaat meevallen. Het stelt mij gerust dat de teelt hierdoor niet om zeep wordt geholpen, want voordat wij rassen hebben die tegen zout kunnen, zijn we heel wat jaren verder. Maar die verandering van de golfstroom kan het klimaat ernstig veranderen en dan kun je ook geen bollen meer telen. En dat kun je ook met een nieuw Pact niet oplossen.”

Over deze serie

In 1996 werd het Pact van Teylingen gesloten. De toen nog tien gemeenten, de provincie, de Leidse regio, Hoogheemraadschap van Rijnland maar ook natuur- en milieuverenigingen, en bollenorganisaties maakten gezamenlijk afspraken over de toekomst van de Bollenstreek. Inzet was voorkomen dat de Bollenstreek werd volgebouwd met de door het Rijk geopperde Bollenstad. Dertig jaar later wordt nog steeds gerefereerd aan die set met afspraken. In een vijfdelige serie kijken we terug naar wat het effect was en hoe wordt teruggekeken op het Pact. Vandaag de eerste aflevering met Joop Zwetsloot, toenmalige directeur Hobaho, voorvechter voor het behoud van de bollenteelt en een van de ondertekenaars van het Pact. De sfeer was zo dat ik bang was dat ik rotte appels naar mijn hoofd zou krijgen.

Joop Zwetsloot; Geestelijk vader Pact van Teylingen

De Bollenstreek in bloei. © Archiefphoto Hielco Kuipers

Artikel uit Leidsch Dagblad. Roza van der Veer
13-10-26, 19:00